

KAĞIZMANLI HIFZI'NIN ŞİİRLERİNDE TABİAT VE SEVGİLİ*

İsmail ABALI

Dr. Öğr. Üyesi, Iğdır Üniversitesi, ismail.abali(at)igdir.edu.tr

Anahtar

kelimeler:

*Kağızmanlı Hıfzı,
Tabiat, Sevgili,
Âşık Şiiri,
Tabiat Unsurları*

ÖZ

İslam öncesi dönemlerden itibaren Türk şiirinin en çok işlenen konularından olan tabiat ve sevgili, Âşık Tarzı Türk Şiir Geleneğinde de farklı boyutlarda ele alınmıştır. Görüp sevdiği veya hayalinde var olan sevgilinin özelliklerini çeşitli tasvir ve teşbihlerle anlatan halk şairi, gezip gördüğü yerlerin tabiat güzelliklerini de yine kendine has üslubuyla ifade eder. Çoğu zaman halk şairi, sevgili ve tabiat güzelliklerini birbiriyle ilişkilendirerek anlatımını kuvvetlendirir. Bu ilişkilendirmenin en bilineni benzetmedir. En güzel tabiat unsurlarına teşbih ederek sevdiğini tasvir eden ya da hayalindeki kusursuz sevgiliyi betimleyen âşık, bazen de bu tabiat öğelerine, şiirlerinde, sevdiğine selam götürmesi ya da ondan haber getirmesi şeklinde işlevler yükleyebilmektedir. XX. yüzyılın başlarında yaşayan ve kısa ömrüne onlarca eser sığdıran Kağızmanlı Hıfzı da şiirlerinde sevgili ve tabiat unsurlarına geniş yer veren ve bu kavramları birbiriyle ilişkilendiren bir şairdir. Öncelikle hayatı ve sanatına dair bilgilerin verildiği bu çalışmada, Hıfzı'nın şiirlerinde söz konusu kavramların birbiriyle nasıl ilişkilendirildiği ve bu ilişkilendirmenin hangi boyutlarda ele alındığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

THE NATURE AND LOVER IN KAĞIZMANLI HIFZI'S POEMS

Keywords:

*Kağızmanlı Hıfzı,
Nature, Lover,
Âşık Poem,
Nature Elements*

ABSTRACT

Since the pre-Islamic period, nature and lover which is one of the most processed subjects of Turkish poetry, have been handled in different dimensions in Âşık Style Turkish Poetry Tradition. The folk poet expresses his lover who has seen or existing the symbol of lover in his dream and natural beauty of the places that has seen in his own style. Often the folk poet strengthens his narrative by linking lover and natural beauties with each other. The most known association is the rosary. The poet who portrays the most beautiful nature elements by describing his love or portraying perfect love in his dream, can sometimes install functions to nature items such as sending greetings to her or bringing news from her in his poems .Kağızmanlı Hıfzı, who lives in the early XX. century and puts several pieces in his short life, is a poet whose poems have a wide range of beloved and natural elements and which relate these concepts to each other. First of all, in this study where information about life and art have given, it has tried to determine how concepts are related to each other in Hıfzı's poems and in which dimensions these associations are handled.

*Bu makale, 7-9 Nisan 2018 tarihlerinde düzenlenen "Ölümünün 100. Yılında Kağızmanlı Hıfzı Uluslararası Sempozyumu"nda sunulan aynı başlıklı bildirinin yeniden gözden geçirilmesiyle elde edilmiştir.

Giriş

Kars, Kafkasya bölgesine yakınlığı ve bunun sonucu olarak farklı etnik kökenlerden insanların yaşadığı bir yer olmasından dolayı âşıklık geleneğinin icra edildiği diğer yörelere nazaran farklı bir konumda bulunmaktadır. Kars âşıklık geleneğinin daha renkli ve zengin bir nitelikte olmasında, bölgenin kırk yıllık bir sürede Rus işgaline maruz kalmasının etkisi büyüktür. Her türlü basılı yayının bölgeye girmesini engelleyen Ruslara karşı halk, hem haberleşme hem de eğlence ihtiyacını karşılamak için âşıklık geleneğini yaşatmaya çalışmışlardır (Makas 2014, 303; Çobanoğlu 2000, 145). Kış aylarının uzun ve çetin olması da yöredeki âşıklık geleneğinin canlı kalmasını doğrudan etkilemiştir. Özellikle teknolojik araçların olmadığı dönemlerde uzun kış geceleri, âşıkların anlattığı hikâyelerle geçmekte idi (Alptekin 2005, 244). Eskiye nazaran çok canlı olmasa da âşıklık geleneği günümüzde de devam etmektedir. Düğün, nişan, nikâh, toy meclisleri, köy odaları, kahveler, bayramlar ve şenlikler gibi ortamlarda âşıklar (Taşlıova 2006, 164-188) sanatlarını icra etmektedirler.

Âşıklık geleneğinin Dede Korkut ile başladığına inanılan (Gökşen 2011, 150) yörede yetişen âşıkların Şenlik koluna bağlı olduğu bilinmektedir. Âşık Şenlik, Kağızmanlı Sezai, Cemal Hoca, Âşık Gülistan Çobanlar, Maksut Feryadi, Şeref Taşlıova, Murat Çobanoğlu ve Üzeyir Pünhani gibi onlarca ozanın yetiştiği Kars ilinin âşıklarından biri de Kağızmanlı Recep Hıfzı'dır.

Kağızmanlı Hıfzı'nın Hayatı

1893 yılında, Kars'ın Kağızman ilçesinde dünyaya gelen Hıfzı'nın asıl adı Recep'tir. Hafızası kuvvetli olduğu ve küçük yaşta Kuran'ı hıfzettiği için "Hafız" adıyla tanınan ozan, şiirlerinde de "Hıfzı" mahlasını kullanmıştır. İlk şiirlerini 15 yaşında yazmaya başlayan fakat çevresinden ve hafızlığından dolayı bunları gizli tutmayı yeğleyen Hıfzı, gönül bağladığı Sona adlı kız ile evlenir. Evliliğinden bir yıl sonra bade içerek âşıklık mertebesine ulaşan Hıfzı, baldızı Anşa'yı kendisine bade sunan güzele benzetir ve ona âşık olur. Hıfzı, aşkın verdiği büyük ıstırap ile artık âşıklığını gizleyemez ve şiirlerini kaydetmeye başlar (Küçük 2007, 5-6).

Yaşadıklarından uzaklaşmak amacıyla Şaban köyünde imamlık yapan Hıfzı, Kağızman'a döndükten sonra mahalle talebelerine ders vermeye başlar. 1918 yılında üç çocuğunun anası olan eşi Sona'yı kaybeden Hıfzı, Türk ordusunun önünden kaçan Ermeni komitecilerle daha 25 yaşında iken şehit edilir (Küçük 2007, 7).

Kağızmanlı Hıfzı'nın Sanatı

15 yaşında şiir söyleyip kaval çalmaya başlayan Hıfzı'nın ustası Aşık Sezai'dir. Halk şiirinin daha çok koşma, destan, şeki ve sicilleme dallarında eserler veren Hıfzı'nın, amcasının kızı Ziyade için mezarı başında yaktığı "Sefil Baykuş" adlı ağıtı oldukça ünlüdür (Alptekin&Sakaoğlu 2006, 282). Kısa ömrüne rağmen birçok eser veren Hıfzı'nın şiirlerinde Divan edebiyatının izleri de açıkça görülmektedir.

Tüm şiirlerinde hece ölçüsünü kullanan Hıfzı'nın bu şiirleri genellikle dördüktür. Hıfzı; hece vezninin yedili, sekizli, on birli ve on altılı kalıplarını tercih etmiş ve durak sistemini ise 6+5, 4+4+3, 4+4 şeklinde oluşturarak anlatımını akıcı hale getirmiştir. Halkın anlayabileceği bir Türkçe ile şiirler söyleyen Hıfzı, eserlerinde uyak ve redifleri de ustaca kullanmıştır (Küçük 2007, 19). Yatkinliği sebebiyle şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimelere yer vermesine karşın Hıfzı'nın dili oldukça yalındır. Halk kültürünün samimi ve duru özelliklerini taşıyan şiirleri, akıcı ve sadedir. Somut konularda söylediği şiirlerinde bile Hıfzı'nın dinleyiciyi büyüleyen, rahatlatan, yumuştan akıcı ve kaygan bir ifadesi vardır (URL-1).

Yaşadığı dönemin getirdiği savaşlar ve amansız hastalıklar yüzünden Hıfzı'nın şiirlerinde ölüm konusu kaçınılmaz bir durum haline gelmiştir. Amcasının kızı Ziyade'nin ince hastalık nedeniyle ölmesi, çocuklarının annesi Sona'nın yaşamını yitirmesi ve Ermenilerin Türklere yaptıkları kıyımın getirdiği acı, üzüntü ve keder, Hıfzı'nın şiirlerinde de kendine yer bulmuştur. Bu yüzdendir ki Hıfzı'nın bazı şiirleri birer ağıt mahiyetindedir.

Küçük yaşta din eğitimi alan ve Kuran'ı ezberlemesinden dolayı "Hafız" olarak tanınan Hıfzı'nın şiirlerinde dini öğelerden söz etmek de mümkündür. Hıfzı her fırsatta Allah'a yakarır ve bu hayatın faniliğine değinir. Beşeri aşkın yanında Hıfzı, ilahi aşkla da yanıp tutuşan ve Hz. Muhammed'e hasret bir âşıktır. Geçip giden her Ramazan ayından duyduğu üzüntüyü şiirlerinde ifade eden Hıfzı, ömrün de su gibi aktığını her fırsatta dile getirir. Şiirlerindeki dini coşkuyu Divan edebiyatı anlatı kalıplarıyla süsleyen Hıfzı, sevgilinin güzellik unsurlarını işlerken de yine Divan şiirinin mazmun ve telmihlerinden faydalanmıştır (Çetin 1996, 47).

Hıfzı'nın yaşadığı dönem, savaş ve matem dönemidir. Birinci Dünya Savaşı'nın tüm yurda getirdiği ıstırap, Hıfzı'nın vatanı Kağızman'a da uğramıştır. Ermeni mezalimiyle "Kırk Yıllık Karagünler"e giren Kağızman, Osmanlı ordusunun Kars topraklarını kurtarmasıyla sona ermiş ve bu durum Hıfzı'nın şiirlerine de yansımıştır. Hıfzı, Osmanlı ordusunun kahramanlığını Hz. Ali'nin yiğitliğiyle özdeşleştirmiş ve

Kağızman'ın kurtuluşunu büyük bir bayram olarak tasvir etmiştir (Küçük 2007, 17-18).

Kağızmanlı Hıfzı'nın Şiirlerinde Tabiat ve Sevgili

Halk şairleri için tabiat vazgeçilmez bir unsurdur. Fakat Kağızmanlı Hıfzı'da tabiat daha farklıdır. Karacaoğlan'ın tabiat anlayışını devam ettiren şair (Ambros 1988, 97-114), doğa tasvirlerini mükemmel bir biçimde şiirlerine yansıtmıştır. Doğadaki canlı ve cansız varlıkları renkli ifadelerle anlatan Hıfzı'nın şiirlerindeki tabiat betimlemelerinin her dördlüğü, Aslan'ın (URL-1) ifadesiyle adeta duvarda asılı bir doğa tablosu gibidir.

Hıfzı'nın tasvirlerinde sevgilinin özellikleri, doğanın en zarif unsurlarının bir araya gelmesiyle bir nitelik kazanmıştır. Sevgilinin kokusu güle, sesi de bülbüle benzemektedir:

Bülbüller sedası güldür kokusu

Gitti gözlerimden şirin uykusu

Varmış yüreğinde avcı korkusu

Ala gözlerinde sezen kim idi (Küçük 2007, 40)

Sevgilinin kokusunu güle benzeten Hıfzı, bir başka dördlüğünde ise sevgiliyi bir gül bahçesine, dudaklarını da açılan goncaya teşbih etmiştir:

Serimde dumanım tenimde nârım

Söylemek tesellim ağlamak kârım

Arttı bülbül gibi feryad-ı zârım

Leb-i gonca o gülhanı gösterim

(Küçük 2007, 45)

***

Küçükten yar sevmişim

Berber büyümüşüm

Can-ı dilden demişim

O gülhanıma yar yar (Küçük 2007, 70)

Hıfzı, sevdiğini bu kez de körpe bir kuzuya benzetmiştir:

Silse gözyaşımı baksa yüzüme

Hab-ı gaflet haram olsun gözüme

Körpe kuzu kimin alsam dizime

Desem nenni nenni yatana kadar

(Küçük 2007, 44)

Vatanından ve memleketinin dağlarından, bağlarından ayrı kalan Hıfzı'nın özlediği sadece memleketi değildir. Hıfzı, boyunu servi fidanına benzettiği sevdiğini de özlemiştir.

tir:

Hanıdır maralım dumanlı dağlar

Derûnum âh çeker gözlerim ağlar

Hanı dudu kumrum balalı bağlar

Boyu selvi dalfidanı gösterim

(Küçük 2007, 45)

Bilindiği üzere seher yıldızının gökyüzünde belirmesi, güneşin doğmak üzere olduğunun ve yeni bir günün başlayacağını habercisidir. Hıfzı'ya göre sevgilinin uykusundan uyanması da seher yıldızının doğuşu gibidir:

Yastıktan alçak mı kadrimiz bizim

Gel baş koy sevdiğim yetmez mi dizim

Halen doğmaz mısın seher yıldızım

Uyan gözlerine kurban olduğum

(Küçük 2007, 47)

Hıfzı, sevdiğinin mutluluğu için her türlü cefaya hazırdır. Yeter ki sevgili, mutlu olup bir gül gibi açılsın ve uykusundan uyanınsın:

Gam çeker ağlarım ben bülbül gibi

Sen şâd ol da açıl kızıl gül gibi

Başucunda yalvarırım kul gibi

Uyan gözlerine kurban olduğum

(Küçük 2007, 47)

Hıfzı, derin acılar içerisinde ve kimseler derdine derman olmamakta, feryadını bile duymamaktadır. Hıfzı'nın yardımına koşacak tek kişi, gözlerini ahuya benzettiği sevgilidir:

Ey pir-i penahım gel imdadıma

Eller ağâh olmaz bu feryadıma

Hasreti firkatı düştü yâdıma

O güzel gözleri bir ahı yar yar

(Küçük 2007, 64)

Hıfzı, sevdiğini öyle tasvir etmiştir ki sevgili, doğanın en zarif güzellikleriyle bezenmiştir. Sevgilinin zülüfleri bir deste sümbül gibidir adeta:

Serviden sefernâz altın hubları

Başı mim yazılmış hoş yazı dilber

Her zülûf reyhanı bir deste sümbül

Tarar bulut eyler ayazı dilber

(Küçük 2007, 65)

Aynı şiirin bir başka dörtlüğünde Hıfzı, sevdiğinin yüzünü aya benzetirken teninin güzelliğini ise beyaz bulutlardan aldığını ifade etmiştir:

*Kaşlar kalem hattı ra'ya benzemiş
Ela gözler güzel ha'ya benzemiş
Cemali cim gibi aya benzemiş
Çalmış akbuluttan beyazı dilber
(Küçük 2007, 65)*

Sevgili o kadar doğaldır ve tabiatın güzellikleriyle öylesine bezenmiştir ki kirpiği varken Hıfzı bağları, bostanları boş vermiştir:

*Yenmiş serpuşların nergis reyhanı
Kırpık var neylerim bağ-ı bostanı
Dil haresmiyedir gonca dehanı
Tütiya bir misal dîlzârı dilber
(Küçük 2007, 65)*

Sevgili bahar gibi, yaz mevsimi gibidir. Onun varlığı, en verimli topraklara hayat veren bahar mevsiminin bin katıdır. Ne Mısır ne Bağdat ne Hindistan... Hıfzı'nın baharı, sevgilinin gül bahçesine benzeyen yanağı ve meyve bahçesi gibi olan sinesidir:

*Yanağı gülistan sinesi bostan
Vermez bu ayvayı bağ-ı Hindistan
Yüz bin Mısır Bağdat çöl Arabistan
Değer bin baharı bin yazı dilber
(Küçük 2007, 65)*

Hıfzı'ya göre sevgilinin gelişi, baharın gelişi demektir. Keklik gibi sekerek gelen sevgili, güllerin açılmasına da vesile olmuştur:

*Hıfzı der ki bahar geldi bu başa
Çıkar gül döşürür düzer tabağa
Olmuş tülek terlan gelmez tuzağa
Sekişi hoş keklük niday-ı güzel
(Küçük 2007, 52)*

Tabiatın en güzel unsurlarıyla bezenmiş sevgilinin gezdiği, Hıfzı ile görüştüğü yerler de sıradan yerler değildir. Yâriyle gezip dolaştığı ve boynuna sarıldığı mekânlar ile sevgilinin ayağının değdiği topraklar adeta birer cennet bahçesi gibidir:

*Seyret ziyneti zemine
Benzer cennetin ayınına*

Yârin ördek kaz boynuna

Sarılıp sevdiğim yerler (Küçük 2007, 50)

***

Seyrettim sol u sağına

Benziyor irem başına

Yârin ayak toprağına

Yüzümü sürdüğüm yerler (Küçük 2007, 50)

***

Bezendi şevkinden bağların başı

Götürdü gönümünü kirpiği kaşı

Nazik ellerinde muhabbet taşı

Vurup da bağrımı ezen kim idi

(Küçük 2007, 40)

Sevgilinin misk-i ambere benzeyen kokusu da sabah yeliyle Hıfzı'nın aklını başından alır:

Yel estikçe neler kokar

Bâd-ı saba da yar kokar

Mahsus misk-i amber kokar

Görüşüp gördüğüm yerler (Küçük 2007, 50)

Yârinden ayrı düşen Hıfzı, sevgiliden herhangi bir haber alamaz ve onu özlemeye başlar. Hıfzı, göç edip diyar değiştiren kuşlar aracılığıyla sevdiğine selam gönderir:

Uçan kuşlar siz Mevla'yı seversez

Selam söylen o cananı görestim

Gönülden hatırıma düştü hayâlî

Şirin can içinde canı görestim

(Küçük 2007, 45)

Sevgiliye uçan kuşlarla selam gönderen Hıfzı, sevdiğinden haberi yine kuşlara sormaktadır:

Uçan kuşlar sizden haber sorayım

Bu bağda salınıp gezen kim idi

Anasın yitirmiş yolun şaşırmış

Körpe maral gibi tezen kim idi

(Çetin 1996, 83)

Dağlara, taşlara, uçan kuşlara sevdiğini soran fakat hiçbir haber alamayan Hıfzı, artık kimden haber alacağını bilemez bir durumdadır:

Açıl bağlar açıl boyun göreyim

Gezdiğin yerlere yüzüm süreyim

Ağaçlar dil bilmez kimden sorayım

Başı sümbül zülfün düzen kim idi

(Küçük 2007, 40)

Hıfzı yitirdiği sevdiğinden hiçbir haber alamamaktadır. Gözü yollarda olmasına karşın hiç kimsenin gelip gittiği de yoktur. Sona'sının ölümüne inanmak istemeyen Hıfzı bu kez sevdiğini dağlara, akan sulara ve rüzgârlara sormaktadır:

Gelen olmaz giden olmaz yollardan

Haber alsam dağdan taştan çöllerden

Sorsam akan sular esen yellerden

Hani bu gönlümün telli Sona'sı

(Küçük 2007, 67)

Hıfzı'nın hasreti gitgide artmaktadır. Yârinden gelecek bir selam bile derdine derman olacaktır. Bu sebeple sevdiğine, esen rüzgârla dahi olsa bir selam göndermesi için seslenmektedir:

Her dem pervaneyim başımda belâm

Doldu hikâyetim tutuyor kelâm

Esen rüzgârlardan gene bir selam

Söyle dillerine kurban olduğum (Çetin 1996,

88)

Hıfzı bu kez de seher yeli ile sevdiğinden haber beklemektedir:

Seher yeli ile seslerim seni

Uyan gözlerine kurban olduğum

Yastıktan usanmış boynum kol ister

Uyan gözlerine kurban olduğum

(Çetin 1996, 87)

Esen rüzgârla sevdiğinden haber bekleyen Hıfzı'nın içindeki umut hiç tükenmemektedir. Hıfzı, seher yelinin belki de sevdiğinin zülüflerinden bir haber getireceğini ümit etmektedir:

Gönül şüphelendi seher yelinden

Belki eser gece zülfün telinden

Hıfzı bir haber sor canan elinden

Name dolandırır seher yelleri

(Çetin 1996, 82)

Umutla bekleyen Hıfzı'ya sabah rüzgârı, yârin zülfünden haber müjdelemiştir. Sarı zülüflerinin arasından esip Hıfzı'ya ulaşan sabah yeli, hasretini bir kat daha artırmıştır:

Hıfzı'yım çeşmimden şebnem alımdı

Esti bâd-ı sabâ gam tezelendi

Şimdi sarı teller yelpazelendi

Gene zülf-i perişanı göstetim

(Küçük 2007, 45)

Sevdiğinden haber getiren seher yelleri, Hıfzı'nın yüreğini yakmış ve hasret ateşini daha da alevlendirmiştir:

Ağardır şafaklar maşrık dağımı

Hayalde müjdeler seher çağımı

Firkatte yandırır cismin bağımlı

Yara susandırır seher yelleri

(Küçük 2007, 36)

Hıfzı, sahip olduğu en güzel varlığa tabiatın en güzel unsuru olan çiçeklerden devşirip vermek ister:

Hıfzı'yam kırlara ersem

Çiçekler devşirip dersem

Götürüp yârime versem

Menekşedir yar çiçeği

(Küçük 2007, 55)

Fakat Hıfzı, bin bir zorlukla yaz mevsimine erişmiş olan çiçeklere kıyamaz:

Bu da yaza çıkmış nasıl kıyayım

Ruhum koymaz düşüreyim dereyim

Götürüp desteden yâre vereyim

Hangisi ki nazikâne çiçekler

(Küçük 2007, 30)

Tabiat bazen de vatanına ve sevdiğine kavuşma konusunda Hıfzı'ya mani olur. Sevgiliyle arasında yükselen dağlar, kavuşmalarına engel olarak Hıfzı'nın gönlünün coşmasına, aşk ateşinin daha da körüklenmesine neden olur.

Hıfzı der nideyim görünmez bağlar

Geçti aramıza dumanlı dağlar

Sılada sevdiğim dolukmuş ağlar

Vatandan ayrılmak çetin kâr imiş

(Küçük 2007, 68)

Coştu hasret gönül görüşmek ister

Bayram-ı şerifin mübarek olsun

Gelebilmem ara yerde dağlar var

Bayram-ı şerifin mübarek olsun

(Küçük 2007, 75)

Hıfzı'nın aşkı o denli kuvvetlidir ki otlar kalem olsa, denizler mürekkep olsa yine de bu sevdasını anlatmaya yetmez. Bu seveda o kadar güçlüdür ki Hıfzı, bu durum karşısında zayıf ve çaresiz kalmıştır:

Otlar kalem olsa tamam etmiyor

Deryalar mürekkep olsa yetmiyor

Dahi bu sevedaya gücüm çatmıyor

Zayıf natuvane oldum nideyim

(Küçük 2007, 54)

Sonuç

Hıfzı'nın şiirlerinde sevgili, tabiatın en güzel unsurlarıyla süslenmiş; zarıflığını çiçeklerden, beyazlığını buluttan ve zülüflerini sümbüllerden almıştır. Hıfzı'nın şiirlerinde sevgilinin gelişi; baharın gelişi, yani aslında tabiatın uyanışıdır. Onun dolaştığı yerlerde çiçekler açar, etrafı misk kokusu sarar. Her yer adeta cennetten bir bahçe gibi olur. Gurbette yaşadığı zamanlarda vatanına ve sevgiliye kavuşmasına engel olsa da Hıfzı'nın yâri ile arasında haber getirip götürülen yine tabiattır. Hıfzı her daim rüzgârlarla, sabah yeli ile sevdiğine selam gönderir. Onun haberini ise ağaçlardan, dağlardan ve uçan kuşlardan sorar.

Buna göre Hıfzı'nın şiirlerinde tabiat ile sevgili arasındaki ilişkiyi şu şekilde sıralayabiliriz:

-Sevgili, tabiat unsurlarına benzer.

-Tabiat, âşık ile sevgili arasında bir haberleşme aracıdır.

-Tabiat, sevgilinin gelişi ile uyanır ve sevgilinin gezdiği yerler bir cennet bahçesi haline gelir.

-Âşık ile sevgili arasındaki en büyük engel yine tabiattır.

-Sevgiliye, ancak tabiatın en güzel unsurları hediye edilebilir.

KAYNAKLAR

Alptekin, Ali Berat&Sakaoğlu, Saim. Türk Saz Şiiri Antolojisi (14-21. Yüzyıllar), Ankara: Akçağ Yayınları, 2006.

Alptekin, Ali Berat. "Çıldırılı Âşık Şenlik'in Hikâyeciliği", Türk Dili Dergisi, 2005, S. 645, 243-253.

Ambros, Edith Gülçin. "Of Cranes and Ducks: Kağızmanlı Hıfzı In The Wake Of Karacaoğlan", Osmanlı Araştırmaları, 1988, S. 7-8, 97-114.

Çetin, Ayben. Kağızmanlı Recep Hıfzı Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinin İncelenmesi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1996.

Çobanoğlu, Özkul. Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü, Ankara: Akçağ Yayınları, 2000.

Gökşen, Cengiz. "Dede Korkut Hikâyelerindeki Ozan Tipi Bağlamında Kars Âşıklık Geleneği", Turkish Studies, 2011, 6/4, 149-161.

Küçük, Sait. Kağızmanlı Hıfzı (Hayatı-Sanatı-Şiirleri), Ankara: Ürün Yayınları, 2007.

Makas, Zeynelabidin. "Âşık Şenlik'in Borçalı Seferi", SÜTAD, 1999, S. 6, 303-319.

Taşlıova, M. Mete. "Kars Sözel Hikâyeciliğinin İcra Ortamları", Türkbilig, 2006, S. 11, 164-188.

URL-1: Aslan, Ensar, (Madde Yazım Tarihi 2013), "Kağızmanlı Recep Hıfzı", www.turkedebiyatisimlerozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=649, Erişim Tarihi: 08.08.2018.